

Met twee weet je meer

28 maart 2014

Deur toe en baas in eigen klas. Steeds meer scholen maken er korte metten mee. Leraren werken intensief samen of staan zelfs met twee voor de klas. En dat werkt, zeker voor starters.

“Loop maar binnen, de deur staat open. Altijd.” Vandaag is Mildred Galle, leraar van de A-klas en collega van Kelly Van Cauwenberge uit het zesde leerjaar B in Basisschool GO! Voskenslaan, ziek. Maar dat is geen probleem, zegt juf Kelly: “We beschouwen onze klassen als één zesde leerjaar. Onze klaslokalen liggen naast elkaar en we lopen voortdurend heen en weer. Om samen te werken, advies te vragen ... Ik kan dus probleemloos invallen.” Hun samenwerking verloopt dan ook heel intensief: ze bereiden samen lessen voor, evalueren en sturen bij, staan ouders te woord tijdens het oudercontact ... En elke vrijdag staan juf Kelly en juf Mildred samen voor de klas tijdens het groepswerk.

Die cultuur van samenwerken zit ingebakken in het DNA van de school. Directeur Nancy Vantorre: “Elke nieuwe leraar krijgt hier een coach, de zorgcoördinator helpt in de klas, tijdens projectdagen geven leraren samen les en leraren gaan bij elkaar observeren ... Met twee voor een klas staan, is voor mij de mooiste manier van samenwerken. Voorlopig kan dat hier nog niet omdat onze lokalen te klein zijn, maar het is wel mijn droom.”

Ambulante leraar

“Toen de school begon te groeien, moesten we kiezen: enkele klassen splitsen of alle bijkomende uren investeren in een extra leraar voor elke klas”, zegt Hanne Bervoets, directeur van Basisschool De Platanen in Kapellen. Het werd het tweede. Elke klas in Kapellen heeft nu een klastitularis en een ‘ambulante’ leraar die een aantal uren per week mee lesgeeft. Kelly Claus, klastitularis van het vierde leerjaar, werkt al jaren zo. “Ik zorg voor de klasorganisatie en de planning. Al het inhoudelijke en de zorg voor mijn leerlingen kan ik delen met mijn collega. Alleen voor de klas staan, zou ik best moeilijk vinden.”

Draagvlak gezocht

Beide scholen experimenteren met hetzelfde systeem: ‘co-teaching’. Hierbij werken twee leraren in één klaslokaal als gelijkwaardige partners samen om zo veel mogelijk leerlingen de doelstellingen van een les te laten halen. Nancy Vantorre ontdekte alvast de belangrijkste voorwaarde om het experiment te doen slagen: een draagvlak creëren. “Ik liet samenwerken langzaam insijpelen, daardoor raakten leraren overtuigd van de meerwaarde. Nu komt de vraag van henzelf en kan ik een stap verder gaan. Want hoe idealistisch je als directeur ook bent, als je personeel niet meewil, kan je op je hoofd gaan staan.”

In Kapellen deelde directeur Hanne Bervoets de klas eerst op in niveaugroepen. Leraren gaven er in twee lokalen les. “Maar dat was nefast voor het groepsgevoel. In de zwakke groep misten we ook de inbreng van sterke leerlingen. Daarom staan de leraren nu altijd met twee voor de volledige groep. In het begin was het moeilijk om een collega in de klas binnen te laten. Als co-leraren moet je elkaar ook vertrouwen”, zegt Bervoets. Voortdurend bijsturen, evalueren én overleggen is dus cruciaal. “Daarvoor organiseert de school vaste overlegmomenten. We gaan ook jaarlijks met het hele team na wat goed loopt en wat niet. Op basis van die feedback passen we het lessenrooster aan, gaan we in gesprek met leraren ...”

Samen leren

Met teamteaching kan je heel erg inspelen op de talenten van leraren, ook van starters. “Nieuwe leraren die pas van school komen, kan je benaderen in wat ze goed kunnen en bijschaven waar nodig. Door eerlijk te zijn over hun beginsituatie – ‘daar ben je niet goed in’ – creëer je kansen om te groeien en te leren”, zegt Kelly Claus. “Je moet als starter wel zelf veel vragen stellen en met eigen voorstellen komen. Als je in je schulp kruipt omdat je collega al veel ervaring heeft, werkt het niet.” Co-leraar Tom Huys heeft bijvoorbeeld niet zo veel ervaring met leerplannen. “Kelly zoekt samen met me uit hoe alles werkt. Ook lessen uitwerken doen we samen. Ze helpt me op weg – ‘probeer het zo eens’ – en geeft me feedback – ‘dat zou ik zo doen’.”

De twee duo’s verdelen ook taken volgens hun eigen talent. “Voor muzische vorming ben ik sterk in bewegen en juf Mildred in muziek”, vertelt Kelly Van Cauwenberge. “Daarom geef ik mijn les twee weken na elkaar aan telkens de helft van de groep. Zo kan ik meer testen, uitproberen en onmiddellijk bijschaven. Ik leer meteen bij.”

Leerwinst voor de leraren is ongetwijfeld de grootste bonus van teamteaching, weet Tom Huys, co-collega van Kelly Claus. “We overleggen de hele tijd, bijvoorbeeld over welke werkvorm we zullen gebruiken. We bereiden ieder een deel voor en toetsen dat af bij elkaar. Tijdens een brainstorm komen er nieuwe ideeën boven. Zo versterken we elkaar.” Leraren die

samenwerken leren ook dat je op meer dan één manier les kan geven. Vooral startende leraren varen daar wel bij. Tom Huys: “Ik werk samen met twee ervaren collega’s. Dat biedt voor mij een kapstok. Ik steel met mijn ogen en leer van hun onderwijsstijl”. De inbreng van een jongere collega werkt ook verfrissend voor de anciens. Mildred Galle: “Na een tijdje roest je wat vast in je eigen stijl en methodes. Samenwerken met een jonge collega trekt me uit mijn eigen wereld.”

Individueel leertraject

En de leerlingen, hoe gaan zij om met twee leraren in de klas? “Ze zijn het heel snel gewoon dat ze vragen kunnen stellen aan twee mensen”, lacht Hanne Bervoets. “Maar ze zijn het meest gebaat bij de differentiatie die je als school kan bieden. De leraren geven samen instructies, waarna de sterkste groep al start met de ene leraar. De leerlingen die wat meer uitleg of begeleiding nodig hebben, krijgen die van de andere leraar. Ook individuele leertrajecten vangen we zo op.”

De ‘klik’ die zo belangrijk is voor de leraren, geldt ook voor de leerlingen. Kelly Claus: “Mijn klas krijgt les van drie leraren met drie verschillende onderwijsstijlen en persoonlijkheden. Er is altijd iemand met wie het heel goed klikt en bij wie ze kunnen aankloppen met een probleem”. Bovendien geven leraren via co-teaching het goede voorbeeld. “Je kan kinderen niet leren samenwerken, als je het zelf niet doet”, zegt Tom Huys.

“Co-teaching is een meerwaarde voor de leerlingen én het welbevinden van de leraren”, zegt Nancy Vantorre. “Binnen pakweg drie jaar moeten we ook in onze school co-teaching in één klas realiseren. Dan komt er een mentale verschuiving op gang en stappen we definitief de eenentwintigste eeuw binnen.”

Nooit meer alleen

“Ook in het secundair experimenteren scholen met teamteaching”, zegt Nele De Witte (lector lerarenopleiding secundair onderwijs Thomas More). Vooral in het beroepssecundair onderwijs (bso) is teamteaching niet nieuw. “Toen in de jaren tachtig vakken als Nederlands, geschiedenis en wiskunde ondergebracht werden in Project Algemene Vakken (PAV), was het de bedoeling dat de vakleraren samen zouden lesgeven. Maar dat idee is verwaterd omdat er nooit extra uren voor werden voorzien. Dat is het probleem van teamteaching: het blijft een individuele beslissing van de directeur, omdat het totale urenpakket niet vergroot, en je die uren echt moet inroosteren in het strakke lessenrooster van het secundair. Maar als je bijvoorbeeld beroepsgerichte vakken clustert in de richting kantoor, dan werken de collega’s samen voor de klas om het leerplan te realiseren. Met als nadeel dat de klasgroepen groter worden.”

Teamteaching is wel wijdverspreid in Groot Brittannië. Nele De Witte: “Daar voegen ze een onderwijsassistent toe aan de leraar. Maar die is niet volledig bevoegd als leraar en mag in principe niet alleen voor de klas staan. Als je echt goed aan teamteaching wil doen, heb je twee gelijkwaardige partners nodig. Ook in de Scandinavische landen is het ingeburgerd. In Finland zetten ze via teamteaching sterk in op inclusie. De tweede leraar speelt in op de bijzondere noden van de leerlingen. Alleen staat het systeem daar onder druk omdat de leraren voor kleine klassen staan en dat financieel niet meer houdbaar blijkt. In Nederland hebben sommige scholen dan weer gekozen om vijftig tot zestig leerlingen zelfstandig te laten werken

in een open leercentrum. Maar daar zijn de drie aanwezige leraren veeleer coaches dan dat ze echt aan teamteaching doen.”

Voor teamteaching hoef je je overigens niet te beperken tot je eigen vakcollega's. Nele De Witte: “Je kan een student of leraar wetenschappen ook laten samenwerken met een leraar in het basisonderwijs. Zo koppel je een vakexpert aan iemand die meer didactisch onderlegd is voor het lager onderwijs en maak je de wetenschapsvakken in het lager onderwijs sterker.”

Tom Huys (33) gaf tien jaar turnen en Nederlands aan anderstalige nieuwkomers. Dit jaar staat hij voor het eerst in het vierde leerjaar als co-leraar van Kelly Claus in Basisschool De Platanen (Kapellen). “Ik zag het niet helemaal zitten om naar een ‘gewoon’ leerjaar over te stappen. Voor taal ben ik bijvoorbeeld niet sterk genoeg. Ondertussen vind ik het fijn om voortdurend op elkaar in te pikken. Ik leer wat werkt en wat niet en zet de les naar mijn hand.”

Kelly Van Cauwenberge (links) geeft haar derde jaar les. Parallelcollega Mildred Galle leerde haar de geheimen van het zesde leerjaar in Basisschool GO! Voskenslaan (Gent) kennen. “Doordat ik er niet alleen voor sta, heb ik de ruimte om te experimenteren en mezelf als leraar te ontdekken. Ik leer van elke collega iets bij. Ik haal er tips uit en probeer er mijn eigen stijl in te brengen.”

Uit: <http://www.klasse.be/archief/met-twee-weet-je-meer/>